

Erdészek a társadalomban

2007. decemberében az OEE kiadványaként „Erdők a közjóért” címmel az Erdők a közjóért szakosztály fennállásának 40 éves jubileumi rendezvénye alkalmából jelent meg az a könyv, melynek fő célja, hogy a társadalom minél szélesebb rétegeihez szólva hangsúlyt adjon az erdészek „fán felüli” tevékenységeinek.

Szükségességét egyebek között leginkább az indokolta, hogy a Magyarországon élő emberek jelentős hányada nem vagy nem kellően tájékozott az erdészek munkájáról és ezen belül különösen azokról a szolgáltatásokról, amelyeknek igénybevétele során közvetlen kapcsolatba kerülnek az erdővel.

A tűzifa megvásárlása és felhasználása vagy a továbbfeldolgozott iparifa (bútor, szerszám stb.) használata nem igényli az erdővel való közvetlen kapcsolatot. Gyakran tapasztalható, hogy a materiális faalapú „kapcsolat” valójában nem is az, még az értelmezés sem jön létre, hiszen nagyon sokan vannak akik a fát felhasználják, de tiltakoznak a fakivágás ellen!

Többekben tudatosul a faanyag-igénybevétel és az erdőhasználat közötti szükségszerű összefüggés, de közülük is nagyon sokan elítélik azt a beavatkozást, melynek eredményeképpen minden idős fa kivágásra kerül!

A fakivágást az erdészettel, az erdészekkel a leghatározottabb „összefüggésbe” hozzák, de az csupán kevesek ismeretanyagában szerepel, hogy az erdő ápolása, védelme, gondozása, fenntartása is az erdészek munkája, hiszen vélekedésük szerint az erdő magától is növekszik.

Viszonylag szerény azoknak a száma akik világosan tudják, hogy a fakitermelések következtében nem csökken hazánk erdőszültsége, és még kisebb azoknak az embereknek a csoportja, akik azt is tudják, hogy az évenként kitermelt faanyag mennyisége kevesebb, mint ami növedékként az erdő fáira rakódik, tehát az élőfakészlet nő!

Örvendtesen gyarapszik azoknak a száma, akik tudják, hogy a faalapanyagú (erdei mellékhaszonvételeket is ide sorolva) termékeken túl, az erdő egy sor olyan szolgáltatást is nyújt, melyek nélkül a civilizáció előrehaladásával egyre kevésbé lehetséges a Földön az élet.

Sokan és sokat beszéltek és írtak már arról, hogy az erdő immateriális szolgáltatásai miért fontosak, illetve nélkülöz-

hetetlenek, de egyre inkább úgy tűnik, hogy ezek a szolgáltatások nem kötődnek az erdészek munkájához az általános megítélés szerint.

A közjóléti tevékenység mikéntje minden erdőjáró ember számára egyértelmű, a parkerdei berendezések, turistautak, kiránduló központok stb. önmagukért beszélnek.

E közjóléti infrastruktúra-szolgáltatás értékének csökkenése a számbeli megfoghatóság és a minőségromlás következtében, ma már nem csak erdészberkekben egyértelmű.

A 30-40 évvel ezelőtti, illetve a 90-es éveket megelőző bizakodó hangulat és progresszív építkezés a fenntartás finanszírozásának forráscsökkenése, illetve megszűnése következtében sajnós a múlté! A nagyobb baj az, hogy e parkerdei rendszer működésének megingása, a kelő mértékű emberi terhelés irányításának hiányában, az erdőt veszélyezteti, a természeti értékek pusztulásához vezethet!

Szakmánk értékítélete általában a közjóléti munkáról az elmúlt sok-sok évtized fahasználat-centrikus és vadászorientált szemléletének és gyakorlatainak hatása alatt formálódott. Lehet – meg talán kell is – csinálni, de úgysem ebből élünk!! Az éves elszámolások jobb alsó sarkában szereplő szám elsődlegessége rányomta bélyegét a közjóléti munkára, de még az azt végző emberekre is. Emlékezzünk csak az év végi kapkodásokra a '70-es, '80-as években, hogy az év elején kiosztott közjóléti források felhasználásra, beépítésre kerüljenek, az egyéb feladatok elvégzését követően! Mindezek ellenére jelentős mértékű közjóléti infrastruktúra létesült, és a parkerdő-fenntartás is igazodott a terheléshez.

Az erdészek munkájának a társadalom által alkotott értékelésében viszont meghatározó helyen van az erdészeti, közjóléti – közszolgálati tevékenység. Ez az a szolgáltatási kör, ahol egyértelműen kedvező volt az elmúlt évtizedekben munkánk fogadtatása, ide köthető támogatóink megtalálása és ez volt az a tématerület, amely a sajtóban is lehetővé tette, hogy a szűkebben vett közjóléti kérdéseken felül erdészszakmánk egyéb gondjairól is említést tegyünk. Mindezek ellenére szakmai teljesítményünk összegzett értékelésénél a társadalomtól csupán az éppen elfogadható érdemjegyet kaptuk. A hivatásos természetvédelem és a zöldszervezetek véle-

ménye még ennél is negatívabb. A konszenzuseresés, a velünk szemben állók meggyőzésének eddigi határfoka rendkívül alacsony volt.

Ezért gondoltuk jó egy esztendeje, hogy szükséges egy összefoglaló kiadvány, mely a közjóléti tevékenység bemutatásán túl, szakmánk lehetséges céljait is elemzi és minél több emberhez eljuttatva, hozzájárulhat a társadalmi vélemény megváltoztatásához.

Valószínűsíthető, hogy az erdészszakma jelenlegi kapcsolata a társadalommal és ezen belül a természetvédelem képviselőivel nem segíti elő ágazatunk érvényesülését.

Az állami tulajdonban lévő erdeink faalapú eredményességének nemzetgazdasági pozitívumát minden biztonnal felülírhatja más érdekcsoportok által e területek feletti közvetett rendelkezési lehetőség megszerzése, benne kitüntetett helyen az ősidők óta ismert vadászati érdekérvényesítéssel.

Magyarország erdőterületének nagyobbik hányadán az állami kézben lévő erdőgazdaságok lehetnek képesek arra, hogy visszaállítsák a korábbi években jobban működő kapcsolatrendszert a társadalom különböző csoportjaival.

A társadalom az utóbbi évtizedben egyre fokozódó mértékben nyilvánította ki, hogy szüksége van a korábban megszokott közjóléti szolgáltatásokra, ezeknek pótlására öntevékeny munkát is vállal az erdőben. E jelek érzékelésére, a párbeszéd kialakítására, minden eddiginél nagyobb szükség van napjainkban.

Az erdőtulajdonosok anyagi hozzájárulásának növelése, a közjóléti és védelmi feladatok eredményességének emelése érdekében, nélkülözhetetlen.

A közjóléti és védelmi tevékenységek mennyiségi és minőségi növeléséhez kívánatos a most nyíló, ill. a későbbiekben kiírásra váró uniós források igénybevétele is.

Az erdészeti, erdei iskolákra is támaszkodva kommunikációs tevékenységünk javítása mással nem pótolható feladat, erősítve ezzel a közszolgálati források biztosításának lehetőségét is.

A hagyományos közjóléti tevékenységeken felül a folyamatos erdőkép biztosítására törekvő erdészgondolkodás és a megvalósítás bemutatása is döntő fontosságú. A Pro Silva mozgalom határait az erdészfejekben is és az erdőterületen belül is növelni kell. Az átállás nehéz, de nem megkerülhető!

Az erdők védelmi szolgáltatásain belül méltatlanul alacsony helyen áll az erdészek ismereteiben, de a társadalom megítélése szerint is a környezetvédelmi szolgáltatások köre.

A világ és ezen belül hazánk környezeti állapotának romlása felhívta a figyelmet a cselekvés szükségességére. Az erdő által nyújtott környezetvédelmi produktum ugyanakkor meglehetősen alulértékelt!

Az erdő általi szénmegkötés üvegházhatást csökkentő szerepén kívül még egy sor eddig nem, vagy nem kellő mértékben értékelt szolgáltatásról is beszélnünk kell.

A levegőben lévő szilárd, gáznemű és cseppfolyós szennyezések csökkentésével az erdő mással nem, vagy csak nehezen – hatalmas befektetésekkel – pótolható, környezetünk védelmét elősegítő szolgáltatásokat nyújt.

A csapadék visszatartása, tárolása, a vízkészletek frissítése, szűrése, az árvizek hozamának csökkentése, a szélsőség irá-

nyába mozduló időjárásunk elviselhetőbbé tételében is nélkülözhetetlen.

Említenünk kell az erdő jótékony szerepét a futóhomok megállításában, az erózió és a defláció mérséklésében stb.

Erdészeti munkánk presztízsének visszaállítása csak úgy lehetséges, ha ezeket az eddig méltatlanul alulértékelt védelmi szolgáltatásokat a helyére emeljük és mindent elkövetünk annak érdekében hogy ezek számban és minőségben növekedjenek.

A Pro Silva módszer lényeges eleme a természetszerű folyamatos erdőborításra való törekvés, de talán még ennél is fontosabb azonban, hogy az átállás eredményeként keletkező többszintes, elegyes, többkorú, nagyobb biomasszával rendelkező erdő egyúttal a környezetvédelem területén is emelt szintű szolgáltatásokra képes. Tehát azonos területen a Pro Silva szemléletű erdő átalakítás után a jobb minőségű és nagyobb volumenű fatömeg felül a természetvédelmi és a környezetvédelmi produktum is növekszik.

A mezőgazdaság által gazdaságosan nem művelhető, illetve egyéb ok miatt felhagyott területeken is lehetőség nyílik az erdőtelepítésre, a környezetvédelmi elsődlegességgel létrehozandó erdők fontosságának hangsúlyozására.

Az erdőtelepítések fentiek szerinti kommunikációs előkészítésének valószínűsíthető hatása az eddig zárt vagy csak éppen csordogáló pénzügyi források megnyílása, illetve erősödése.

Rendkívül fontos a társadalomban tudatosítani, hogy a közjóléti és védelmi munkák a közösséget szolgálják, pénzbe kerülnek és ezt az eddiginél magasabb szinten szükséges finanszírozni a nemzet költségvetéséből is!

Jubileumi – Erdők a közjóért című – kiadványunk népszerűsítése remélem jelentős mértékben hozzájárul feladataink és céljaink kibővítéséhez és nagy múltú erdészeti szakmánk társadalmi megítélésének javításához.

Dobó István

Erdők a közjóért, tanulmánykötet

Az Országos Erdészeti Egyesület egyik legaktívabb szakosztálya, megalakulásának negyvenedik évfordulójához érkezett 2007. novemberében. Miután erdészeti ágazatunk nem éppen aranykorát éli napjainkban, ezért határozta el a szakosztály, hogy olyan könyvet szerkeszt, ad ki – erre a csak évtizedekben kerek évfordulóra –, amelyik túlmutat a visszaemlékezésen és talán ajánlásaival felfelé lendíti, jó irányba tereli az erdészeti ágazat összetársadalmi megítélését.

Dr. Madas András, dr. Madas László, Mészöly Győző és a többi szakosztályalapító felismerte az újra polgárosodás kezdetén, az 1960-as évek végén, hogy az erdők védelmét, az erdészeti tevékenység elismerését, becsületét meg lehessen tartani, akkor nyitni kell az országlakók felé. Mindenki számára elérhető, látogatható, vonzó erdei pihenőket, letelepedőket kell kialakítani. Ezek a koncentrált, ellenőrizhető, viszonylag kis területek az erdők egészét védik. Az erdészeti tevékenységünk összességét teszik elfogadottá polgáraink előtt.

Nos, szakosztályunk negyven éve azért alakult, hogy e fontos és szép tevékenységben résztvevőknek legyen az egyesületen belül egy fóruma, ahol egymást segítve, támogassák a bekapcsolódó szakmabelieket és ágazaton kívüli pártolókat.

Legutóbbi nagy közös munkánk volt az ország parkerdei objektumainak feltérképezése, elhasználódásának megállapítása és a javaslatétel megújításukra. Lásd *Madas Katalin* tanulmányát a könyvben.

Szakosztályunk évek óta kialakult életéről, hagyományairól annyit, hogy minden évben nyitó és záró összefoglaló tartunk Budapest valamelyik jeles középületében, *Baranyi Katalin* szakosztálytitkárunk lelkes szervezésében. Ezek a rendezvényeken összegzések, illetve terveink megbeszélésére kerül sor. Egy tavaszi és egy őszi hazai tanulmányutat iktatunk be, ahol helyi csoportok életével, országunk tájaival közjóléti erdei és egyetemes kulturális értékeivel ismerkedünk.

Gyepűn túlra, évente két utat tervezünk és valósítunk meg. Így jártuk a Felvidéket, Kárpátalját, Erdélyt, Szlovéniát. Csehországot. Régebbi időkben többször a Píli helyi csoport tagjaival közösen. 2001 óta évről évre Erdély valamelyik hegységével ismerkedünk helyi kollégák segítségével, szakvezetésével 4-5 napos gyalogtúrákon. Bihar, Retyezát, Radnai-havasok, Hagymás csoport, Kelemen- és Görgényi-havasok rengetegét, Fogaras sziklás gerincét jártuk (lásd a könyvi beszámolóinkat). Nagyon fontosnak tartjuk, hogy ne csak szakmabeliek, hanem mások is – a háziasszonytól a gyógyszerészig

– kapcsolódjanak be szakosztályi tevékenységünkbe. Így kaphatunk visszajelzést erdészeti ténykedésünk társadalmi megítéléséről.

Visszatérve a jubileumi kiadványunkra: ágazati vezetők, az Európai Bizottság erdészeti osztályának képviselője, a civil szervezetek jeles emberei és természetesen szakosztálytagjaink tanulmányait, élménybeszámolóit olvashatjátok, az állami szerepről és a magánérdős törekvésekről.

Kitekintés kapható az Európai Unió országainak, de Földünk távolabbi térségeinek hasonló tevékenységéről is. Ízelítőt nyújt az erdők közjóléti szerepének múltjáról, jelenéről, jogi háttéréről, jövőképeről.

Kiadványunkat többek között már eljuttattuk a parlamenti képviselők szakmai bizottságaihoz (a környezetvédelmi és a mezőgazdasági bizottság tagjainak). Nem titkolt vágyunk, hogy önkormányzatok, érdeklődő civil szervezetek is megkapják. Kis könyvünk eddig ingyenes volt, hogy az maradjon és újranyomtathassuk, további pénzügyi támogatást keresünk és várunk.

Köszönjük az egyesületnek és minden eddigi támogatóknak, hogy hozzájárultak a megjelenés költségeihez és az első 800 példány kiadásához.

Kertész József